

Γράφει και επιμελείται: Μαρίνα Σχιζα

ΘΕΑΤΡΟ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Χορεύοντας στη Λουνάσα του Μπραϊάν Φρίηλ από το ΘΟΚ

Μετάφραση: Τίτικα Νικηφοράκη
Σκηνοθεσία: Χρίστος Σιοπαχάς
Σκηνικά κοστούμια: Αγγελος Αγγελής
Μουσική: Χρήστος Πήπτας
Χορογραφία: Μαρία Μέση - Αγγελίδου
Βοηθός Σκηνοθέτης: Τάσος Αναστασίου
Παίζουν: Κώστα Βήχας, Χριστίνα Παυλίδου, Λένια Σορόκου, Σοφία Καλλή, Ελενα Πα-

παδοπούλου, Αννίτα Σαντοριναίου, Σπύρος Σταυρινίδης, Ανδρέας Τσουρής.

Ο Μπραϊάν Φρίηλ πραγματοποιεί ένα μακρύ ταξίδι επιστροφής. Όταν πας ενάντια στο χρόνο, η προοπτική αλλάζει, πολλά μικραίνουν, ακόμα και εξαφανίζονται, άλλα αποκτούν βαθιά σημασία, αβάσταχτη γλυκύτητα. Δεν υπάρχει ξένη νοσταλγία. Το σπίτι της νοσταλγίας είναι ένα για όλους, ασέ- των αν ο καθένας μπαίνει από τη δική του πόρτα. Εκεί μέσα ανααντιόμαστε όλοι «προδότες, φυγάδες, μετανάστες», όπως λέει ο σκηνοθέτης Χρίστος Σιοπαχάς, με τις ενοχές που δεν θα συγχωρεθούν και με τα χρέη που δεν θα ξεφλη- θούν, επειδή αυτοί στους οποίους χρωστάμε, δεν υπάρχουν πια. Αυτό το συναίσθημα ξεχώρισε ο σκηνοθέτης από τα πολλά που εκπέμπει το έργο του Φρίηλ σαν το πιο ικανό να μεταδοθεί, να παραούρει όπως τους συντελεστές της παρά- στασης έτσι και τους θεατές.

Όλα στην παράσταση έχουν τη σφραγίδα της ιδιάζουσας στυλιστικής της πορείας ενάντια στο χρόνο. Η στυλιστική αυτή διαφαίνεται στο συνειδητά αργό ρυθμό της αφήγησης του Μαϊκ αλλά και γενικά της παράστασης, στη σκηνογραφία του έργου, όπου η επιλεκτική μνήμη ήταν ο οδηγός του Αγγε- λου Αγγελή, στην παρουσίαση των λεπτομερειών του εξω- τερικού και εσωτερικού χώρου, στη σκηνοθετική επιμονή στις επαναλαμβανόμενες ασχολίες των προσώπων στη σκηνή (η Κρίς σιδερώνει, η Αγνή πλέκει, η Μάγκυ ζυμώνει, η Καϊτή κουβαλάει ψώνια από τη πολή) - όπως τα συγκράτησε η μνη- μη, στη μουσική του Χρήστου Πήπτα, όπου τα ιρλανδέζικα ακούσματα και οι μελωδικές αναμνήσεις της εποχής έχουν τον αναζητούμενο από το σκηνοθέτη τόνο της μεταδοτικής συγκίνησης.

Η δουλειά που έχει κάνει ο Χρίστος Σιοπαχάς με τους ηθοποιούς είναι πολύ αποτελεσματική. Ο Σιοπαχάς φαίνεται ν' ανήκει σ' εκείνη την κατηγορία των σκηνοθετών που δυ- στυχώς δεν περνούν συχνά από το ΘΟΚ και που χαρακτηρί- ζεται από την πεποίθηση πως ο μόνος δρόμος προς το σω- στό αποτέλεσμα περνά μέσα από τη σήραγγα του κάθε ρό- λου χέρι-χέρι με τον ηθοποιό, βήμα-βήμα η κάθε ατάκα.

Από τις σήραγγες τους στο φως έφτασαν όλοι οι ηθοποιοί της παράστασης και ξερόντα πόσο δρόμο είχαν μερικοί να διανύσουν το σέβεται ακόμα πιο πολύ.

Η Αννίτα Σαντοριναίου και η Λένια Σορόκου ήταν κατα- πλεκτικές. Τρισδιάστατες, ολοκληρωμένες υπαρκτές αξιο- ποιούσαν όλες τις προεκτάσεις και τις αποχρώσεις του κει- μένου.

Εδώ θα μπορούσα να σταματήσω αν ήθελα να αναφερθώ μόνο σ' αυτά που είδαμε στη σκηνή. Πιστεύω όμως ότι στο «Χορεύοντας στη Λουνάσα» η επιστροφή δεν σταματά με τη μεταφορά του ήρωα στο πατρικό του (μυτηρό θάπρεπε να πω) σπίτι, στα παιδικά του χρόνια. Πάει πιο βαθιά στο χώμα της πατρίδας του όπου όχι μακριά από την επιφάνεια του καθολικισμού ζουν οι παγανιστικές παραδόσεις. Ο συγγραφέ- ας κάνει την ειδωλολατρική γιορτή της Λουνάσα να κυριεύει τις ηρωίδες του, να τις ξεσηκώνει στο χορό, να τις στέλνει να μαζεύουν μούρα, να τις σπρώχνει στον έρωτα. Αλλά η δι- είσδυση στο χρόνο του Φρίηλ προχωράει και πέρα από το ιρλανδικό υπόστρωμα. Πάει στο βάθος του χρόνου, εκεί που τα υπόγεια νερά κυλούν στις φλέβες της γης χωρίς να γνω- ρίζουν εθνικά σύνορα, πάει στο ενιαίο παρελθόν της ανθρω- πότητας.

Αυτή την άλλη διάσταση στο έργο προσθέτει ο ρόλος του πάτερ Τζάκ. Αν ακούσουμε προσεκτικά, η κάθε φράση της αφήγησης του για τη ζωή στην Ουγκάντα προεκτείνεται σαν απλωμένο χέρι και φτάνει στην Ιρλανδία. Οι παραλληλισμοί του Φρίηλ είναι έντονοι. Στην Ρυάγκα σκοτώνουν πετεινό για να ευχαριστήσουν τα πνεύματα - ο άσπρος πετεινός της Ρόζυ βρίσκεται σφαγμένος. Τα παιδιά του έρωτα είναι ευλο- γία για ένα σπίτι στη Ρυάγκα - το παιδί του έρωτα, ο Μαϊκ, κάνει ευτυχισμένες τις πέντε αδελφές. Οι δυο γιορτές στην εποχή του θερισμού στην Ουγκάντα είναι αφιερωμένες στη μεγάλη θεά Ομπί - η Λουνάσα στην εποχή του θερισμού εί- ναι αφιερωμένη στον Λου-Ερμή, θεό των κοπαδιών και της γονιμότητας. Εκεί κόβουν τους πρώτους καρπούς στις μέ- ρες της γιορτής - στο Μπαλμπεκ μαζεύουν μούρα. Εκεί ανάβουν φωτιές σε φανταστικό κύκλο το ίδιο κάνουν και στο Μπάλμπεκ. Εκεί χορεύουν - «Χορεύοντας στη Λουνάσα εκεί στους Εκεί πίνουν φοινικόκρασο - «Τα μυαλά τους εί- χανε πάρει αέρα από το κρασί» λέει η Ρόζυ για τα αγόρια και κορίτσια εκεί στους λόφους. Οι λεπροί χορεύουν ακόμα και αν τους λείπουν τα πόδια - ο νεαρός Σουίνι χορεύοντας γύ- ρω από τη φωτιά κόντεψε να χάσει τα πόδια του, του έμειναν σημάδια. Στις γιορτές της Ρυάγκα πριν χορέψουν, βάφουν τα πρόσωπα τους με ζωρή χρώματα - η Μάγκυ πριν αρχίσει το χορό των αδελφών αγγίζει με τα αλευρωμένα της δάκτυ- λα τα μάγουλά της και μετατρέπει το πρόσωπό της σε μάσκα. Ο Τζακ περιγράφει το Ουγκαντιανό εθίμο: ένας αντρας για τέσσερις γυναίκες - ο Τζερν είναι ο μοναδικός αντρας για τις αδελφές Μάντυ. Ο διαχωρισμός, των καθηκόντων μεταξύ των συζύγων εκεί - οι αδελφές είναι πολύ κτητικές σε ό,τι αφορά τα μόνιμα καθήκοντά της κάθε μιας στο νοικοκυριό.

Ο χορός ο μοναδικός τρόπος απελευθέρωσης στο έργο, τρόπος επικοινωνίας με τα πνεύματα, συμβολική αντι- κατάσταση και τελετουργική έκφραση ερωτισμού. Το μοτίβο του χορού διαπερνά όλο το έργο. Χορεύουν οι νέοι στους λόφους, όλοι ετοιμάζονται για το χορό του θερισμού, οι πέν- τε αδελφές δεν πάνε στο χορό και χορεύουν μόνες, ο Τζέ- ρν σε κάθε του επίσκεψη χορεύει ερωτικά με την Κρίς, η Κρίς δεν αντέχει να το βλέπει να χορεύει με τις αδελφές της. Γι' αυτό και η Καϊτή, ο πολέμιος του παγανιστικού στοι- χείου εναντιώνεται τόσο έντονα στο χορό, στη μουσική, στο ραδιόφωνο. Χορεύει ο Τζακ, χτυπώντας ρυθμικά τα ξύλα, χορεύει συνδέοντας την αλυσίδα των χορευτών από τη Ρυ- άγκα ως το Μπάλμπεκ.

Αυτή η στρουκτουραλιστική προσέγγιση του έργου μπορεί να φαίνεται περιττή σε μια θεατρική κριτική. Ήθελα όμως να μιλήσω για το «υπογείο» μέρος του έργου του Φρίηλ που δε διακρίνεται στην παράσταση. Ίσως η απόφαση του σκηνοθέτη να συγκεντρωθεί στη «νοσταλγική» πτυχή του έργου ήταν στρατηγικά η πιο σωστή. Εβαλε μπροστά στην ομάδα των συντελεστών στόχους δύσκολους αλλά πραγματοποιησί- μους, ρεαλιστικούς. Και το αποτέλεσμα είναι: η προσωπική επιτυχία του καθενός από την ομάδα και μια από τις καλύτε- ρες παραστάσεις του ΘΟΚ των τελευταίων χρόνων.

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

Μη ξεχάσετε

Κινηματογράφοι

- **Ζήνα Πάλας:** «Son of the pink panther»
- **Μετροπόλ:** «Hocus Focus»
- **Πάνθεον:** «Mrs Doubtfire»
- **Όπερα 1:** «Perfect World»
- **Όπερα 2:** «Bitter moon»
- **Οθέλλος Λευκωσίας:** «The- free Musketeers»
- **Οθέλλος Λεμεσού:** «Age of innocence»
- **Όσκαρ Λεμεσού:** «Perfect world»
- **Παλλάς Λεμεσού:** «Mrs Doubtfire»
- **Χόλινγουντ Λεμεσού:** «Hard target»
- **Οθέλλος Λάρνακας:** «Stri- king distance»
- **Αττικόν Λάρνακας:** «Inde- cent proposal»
- **Ζέφυρος Ξυλοφάγου:** «Den- nis the menace»
- **Μαρκίδειον Πάφου:** «Dra- cula»
- **Σίμος Ορμήδειας:** «Rising sun»
- **Παπανδρέου Παραλίμνι:** «Demolition man».

Εκθέσεις

- «Το δέντρο πηγή έμπνευσηςς αφορμή δημιουργίας» στο **Δη- μοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκω- σίας** (Παλιά Ηλεκτρική). Μέχρι 31 Μαρτίου.
- **Αναδρομική έκθεση** του Αδαμάντιου Διαμαντή στην **Κρα- τική Πινακοθήκη**. Μέχρι 31 Μαρτίου. Ανοικτή Δευτέρα, Τρί- τη, Παρασκευή 10-5 μ.μ. Τετάρ- τη, Πέμπτη 10-8 μ.μ. και Σάββα- το 10 π.μ. — 1 μ.μ. και 4 μ.μ. -7 μ.μ.
- «Γυμνό και ζωγραφική» στην γκαλερί **Αργώ** στη Λευκωσία. Μέχρι 26 Μαρτίου. (444009).
- **Έκθεση ζωγραφικής** των Ούγγρων ζωγράφων Κουτλάν Αντράς, Κονσταντίνος Ζαρναβί- κτους και Ταμίσι Πίτερ στην γκαλερί **Obelisk** στη Λευκωσία. Μέχρι 26 Μαρτίου.
- **Έκθεση ζωγραφικής** της Μα- ρίας Δωρίτη στην γκαλερί **Γκλό- ρια**. Μέχρι 28 Μαρτίου.
- **Ομαδική έκθεση ζωγραφικής** των Γ. Κούμουρου, Νίτσας Χα- τζηγεωργίου, Νίκου Χαρούς και γλυπτικής του Βαγγέλη Μαυρο- νικόλα στην γκαλερί **Opus 39**. Μέχρι 26 Μαρτίου.
- **Οι Συντεχνίες του Προσωπι- κού** του ΡΙΚ, ΕΥΡΙΚ και ΣΥΤΥ- ΡΙΚ οργανώνουν Πολιτιστικές Εκδηλώσεις των μελών του Προσωπικού του ΡΙΚ, στο Πολι- τιστικό Κέντρο Σκαλι Αγλαντζι- άς. Οι εκδηλώσεις περιλαμβά- νουν εκθέσεις ζωγραφικής, φω- τογραφίας, βιβλίου και δίσκων, δημιουργίες των μελών του προσωπικού του ΡΙΚ. Στα πλαι- σια των εκδηλώσεων αυτών θα οργανωθούν: Λογοτεχνική και θεατρική βραδιά. Οι εκδηλώσεις θα διαρκέσουν μέχρι την 1η Απριλίου 1994.
- **Έκθεση λαϊκής ζωγραφικής** του Γιάννη Πελεκάνου στη γκα- λερί **Αλινέα** στη Λευκωσία. Μέ- χρι 1 Απριλίου (457654).

Φωτογραφία

- «Από τα πνεύματα του Αμα- ζονίου στα πνεύματα της Κύ- πρου». Έκθεση φωτογραφίας του Δημήτρη Ευθυβούλου στο **Γαλλικό Μορφωτικό Κέντρο**. Μέχρι 31 Μαρτίου.
- **Έκθεση φωτογραφίας** με θέ- μα «Το δράμα της διχοτομημέ- νης Κύπρου» στην **Πύλη Αμμο- χώστου**. Μέχρι 23 Μαρτίου.

Ρεσιτάλ

- Το ρεσιτάλ πιάνου με το Χρι- στόδουλο Γεωργιάδη απόψε 22 Μαρτίου στις 8 στο Προεδρικό Μέγαρο. Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα της συζύγου του Προέδρου της Κυπριακής Δη- μοκρατίας, κ. Λίλας Κληρίδου. Ο κ. Γεωργιάδης θα παίξει έργα BACH, FRESCOBALDI, MO- ZART, BEETHOVEN, FIELD, MENDELSON, CHOPIN, RAV- EL, SCRIABIN, SATIE και άλ- λων καθώς και δικά του έργα. Την εκδήλωση επιχορηγεί η REEBOK και οργανώνει η Πνευματική Αδελφότης Ελληνι- δων Κύπρου υπέρ της Μαθητι- κής Εστίας Φανερωμένης.

Προβολή

- «Οι εραστές της γέφυρας» απόψε στις 8.30 στο **Ρωακό Πολιτιστικό Κέντρο** στη Λευ- κωσία.

Σεμινάριο

- Δ' Σεμινάριο Αρχαίας Κυπρι- ακής Γραμματείας με θέμα «Η δραματική ποίηση» στη **Γλέντ Γραμμάτιν** και **Τεχνών** (Γλά- δωτωναί 31, Λευκωσία) απόψε